

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

Schola Cantorum Romae & alibi instituta. Quale fuerit olim ecclesiastici
Cantus studium. De Cantorum ordinatione in Ecclesia Orientali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

*Schola Cantorum Romæ & alibi instituta.
Quale fuerit olim Ecclesiastici cantus
studium. De Cantorum ordina-
tione in Ecclesia orientali.*

XX. **C**Um in cantu ecclesiastico & clericali disciplinae vigor, & christiana religio- nis, sacrarumque functionum majestas maximè eluceat; summo semper studio Romani Pontifices, & aliarum Ecclesiarum Antistites curarunt, ut Clerici à teneris annis canendi regulas ediscerent, dato eis magistro, qui, ut scitè loquitur Tertullianus lib. de Pallio cap. ult. *primus esset in formator litorum & primus edomator vocis.* Idem Romæ Schola Cantorum instituta fuit, cujus originem Petrus Episcopus Urbevetanus in scholiis ad vitam Leonis IV. sic describit. „ Quamvis „ circa tempora Sylvestri Papæ plures fuerint in „ Urbe Ecclesiæ, non tamen singulæ clericos vel „ Monachos habebant, qui in illis officia obirent. „ Presbyteri enim titulis, & Diaconis præfecti, „ suo quisque tantùm officio vacabant, illi Sacra- „ mentis administrandis, hi pauperibus procu- „ randis. Ideoque ordinata fuit schola Cantorum, „ quæ in Urbe communis erat, & stationes, pro- „ cessiones, ac festa principalia Ecclesiarum Urbis „ sequebatur: qua in schola pueri in cantu, le- „ ctione, & moribus sacris instituebantur, in com- „ muni vivebant, & Primicerium, cujus tunc ma- „ gna erat in Urbe dignitas, Præfectum habe- „ bant. Hinc ad reliquas civitates eadem insti- „ tutio propagata est: nam Leidradus Lugdunen- „ sis Archiepiscopus ad Carolum Magnum scri- „ bens ait, *Habeo scholas Cantorum, ex quibus plerique
ita sunt eruditi, ut alios etiam erudire possint.* Syn- „ odus Valentina sub Lathario c. 18. *Ut de scholis
tam divinæ quàm humanæ literaturæ, nec non &
ecclesiasticæ cantilenæ juxta exemplum Prædeces-
sorum nostrorum aliquid inter nos tractetur, & si
potest fieri, statuatur & ordinetur.* Crodogangus
Metensis Episcopus, in regula Canoniorum à
Luca Dacherio primum edita to. 1. *sui Spicilegii*
de Cantoribus & schola Cantorum agit cap. 50.
Primam verò hujus collegii sive scholæ insti-
tutionem quidam Hilario Papæ, alii Gregorio
Magno tribuunt, cui etiam debetur Ecclesiastici
cantus in meliorem formam instauratio. Licet
enim, ut diximus, ab initio Ecclesiæ usus canendi
Romæ fuerit, nescimus tamen quales ante Gre-
gorium fuerint ecclesiasticæ modulationes, quæ
canentium disciplina. Joan. Diaconus in ejusdem

Gregorii vita lib. 2. c. 6. scribit eum constituisse
scholam Cantorum, & ei cum nonnullis prædiis
duo habitacula fabricasse, unum sub gradibus Ba-
silicæ B. Petri Apostoli, alterum sub domibus
Patriarchæ Lateranensis. Porro cantus ab eo in-
stitutus ille est planus & unisonus, quem ab ipso
Gregorianum nuncupamus, progrediens per cer-
tos limites & terminos tonorum, quos modos seu
tropos vocant Musici & octonario numero defi-
niunt, secundùm naturalem generis diatonici di-
spositionem. Huic cantui, quo hætenus usa est
Ecclesia occidentalis, cum Galli & Germani non-
nulla miscuissent, Religiosissimus Imperator Ca-
rolus Magnus ad primigeniam S. Gregorii har-
moniam restitui curavit, ut idem Joannes Diaconus
ibidem asseverat. In vita ipsius Caroli à Mo-
nacho Engolismensi conscripta c. 8. inter scripto-
res historiæ Francorum, prolixè narratur: con-
tentio habita Romæ inter Gallos & Romanos
Cantores, quis meliùs caneret; quam litem dire-
mit Carolus pro Romanis latâ sententiâ, utpotè
qui à B. Gregorio instructi fuerant; petitque ab
Adriano Papa cantores, quos misit in Galliam,
ut veram cantandi normam docerent. Qua in re
admirabilis fuit pii Regis sollicitudo, ut fusiùs
docet Monachus Sangallensis in lib. de ecclesia-
stica cura Caroli Mag. c. 7. & sequentibus. Ordo
Romanus ait ex prædicta schola pueros nobiles
cubicularios summi Pontificis fieri consuevisse.
Transferebantur nimirum in Oratorium Ponti-
ficis, quod olim cubiculum vocabatur, ut docet
Baronius in Martyrologio ad diem XI. Junii, &
inter clericos Pontificios numerabantur. Sic
à tenera ætate enutritus fuit Sergius I. de quo
hæc regert Anastasius. „ Hic veniens Romam
„ tempore Adeodati, quia studiosus erat & capax
„ in officio cantilenæ, scholæ cantorum pro do-
„ ctina est traditus, & Acolythus factus per or-
„ dinem ascendens à Leone II. in titulo S. Su-
„ sannæ Presbyter ordinatus est. Sergius item
II. cum puer esset à Leone III. scholæ Cantor-
um traditus ad erudiendum literis & cantilenæ
melodiis, ascendens deinde per omnes gradus
Summus Pontifex creatus est. Similia scribit
Anastasius de Gregorio II. Stephano III. & Pau-
lo I. Hujusmodi scholam, in qua pueri cantu &
literis ac moribus instruerebantur, ducentis ferè
annis ante Gregorium Magnum extitisse in Afri-
ca, Victor Episcopus indicat lib. 5. de persec.
Africana sub impio Rege Hunerico, ubi describens
multitudinem fidelium pergentium in exilium,
separatos ex illis ait, suggerente quodam Ter-
chario

chario, qui, cum Lector Catholicus esset, accesserat Arianis, duodecim infantulos strenuos & aptos modulis cantilenæ, quos ipse in Ecclesia discipulos habuerat. Hi revocati Carthaginem, & variis suppliciis affecti, ut orthodoxam fidem desererent, in ea semper constantes tormentis supervixerunt. Quos nunc Carthago, ait victor, miro colit affectu, & quasi duodecim Apostolorum, eborum conspicit, puerorum. Unà degunt, simul vescuntur, pariter psallunt, simul in Domino gloriantur. Favet Augustinus, qui, quantum vigeret in Africa studium ecclesiastici cantus, luculenter ostendit lib. 10. confessionum c. 33. In Gallia quoque Carolus Magnus lib. 1. capitularium c. 72. hoc de eisdem scholis decretum edidit. Scholæ legentium puerorum fiant: psalmos, notas cantus, computum, grammaticam, per singula monasteria vel episcopia discant. Quandopam Romæ sublata sit schola Cantorum sub Primicerio communiter vivens, nusquam reperio. Adhuc tamen vigeat sæculo decimo tertio, nam Cæsar Rasponus Cardinalis in erudito opere de Basilica Lateranensi lib. 2. cap. 4. ponit conventionem anno 1232. initam inter Lateranensem Ecclesiam, & Primicerium ac scholam Cantorum, qua assignantur quidam proventus ipsi Primicerio cum decem Cantoribus pro officio in die sancti Joannis Baptistæ, & in Stationibus ejusdem Ecclesiæ. Apud Græcos ordinantur Cantores eodem ritu quo Lectores, ut constat ex Euchologio, & ex variis Ordinationum Græcarum libris editis à Morino. Diversum tamen à Lectore ordinem Psalteris sive Cantor non constituit, ut observat Habertus ad par-

tem IV. Pontificalis Græcorum observ. 4. nisi quod ille recitat, hic concinit: unde illi in ordinatione liber Apostolicus, huic psalterium præbetur. At verò Maronitis diversa est Lectoris & Cantoris ordinatio, estque apud illos Cantoratus gradus ad Lectoratam. De disciplina psallendi hæc sancivit synodus Trullana can. 75. Eos qui in Ecclesiis ad psallendum accedunt, volumus nec inordinatis vociferationibus uti, & naturam ad clamorem urgere; nec aliquid eorum, quæ Ecclesiæ non conveniunt & apta non sunt, adsciscere; sed cum magna attentione & compunctione Psalmodias Deo, qui est occultorum inspector, offerre. Congessit in notis ad hunc canonem plura, quæ ad cantum ejusque disciplinam spectant, Christianus Lupus. Diaconos psallere in Ecclesia Gregorius Magnus prohibuit in Concilio Romano, cujus acta in ejus Regesto descripta sunt lib. 4. epist. 44. sed solos subdiaconos, & clericos minorum ordinum hoc munere fungi constituit; ac propterea scholam Cantorum pro puerorum institutione aut primus erexit, aut restituit. Clericos autem Ecclesiæ adscriptos debere per seipso psallere Justinianus Imperator edixit C. de Episc. & clericis leg. 42. §. 10. additque causam edicti dignam ponderatione. Nam qui constituerunt vel fundaverunt sanctissimas Ecclesias pro sua salute & communis Reipublicæ, reliquerunt illis substantias, ut per eas debeant sacræ Liturgiæ fieri, & ut in illis à ministrantibus piis clericis Deus colatur. Et initio dixit se ideo hoc sanxisse, ne ex sola ecclesiasticarum rerum consumptione clericis appareant, nomen quidem habentes clericorum, rem autem non implentis.

FINIS LIBRI PRIMI.

RERUM